

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

підготовки бакалавра
спеціальності 035 Філологія
освітньо-професійної програми Мова і література (англійська). Переклад

Силабус освітнього компонента «ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ МОВ» підготовки бакалавра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою «Мова і література (англійська). Переклад».

Розробник:

Одарчук Н. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри практики англійської мови.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

доц. Шкамарда О. А.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри практики англійської мови, протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

проф. Коляда Е. К.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 03 Гуманітарні науки 014 Середня освіта. Мова і література (англійська)/ 035 Філологія Середня освіта. Англійська мова/ Мова і література (англійська/німецька/французька). Переклад Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік навчання 4
		Семестр 7
		Лекції 28 год.
		Практичні (семінарські) 26 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 86 год.
		Консультації 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання:		англійська

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 03 Гуманітарні науки 014 Середня освіта. Мова і література (англійська)/ 035 Філологія Середня освіта. Англійська мова/ Мова і література (англійська/німецька/французька). Переклад Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання 4
		Семестр 8
		Лекції 8 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) 6 год.
		Самостійна робота 118 год.
		Консультації 18 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання:		англійська

II. Інформація про викладача

Одарчук Наталія Андріївна

Кандидат філологічних наук, спеціальність 10.02.04 – германські мови

Вчене звання – доцент

Посада – доцент

Контактна інформація (+38) 095 200 32 35 odarchuk@vnu.edu.ua,
natalylutsk@gmail.com

Дні занять (*посилання на електронний розклад*)

<http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання / зауваження можна надсилати на електронну скриньку.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК. Серед філологічних дисциплін навчального плану закладів вищої освіти України ОК “Порівняльна типологія англійської і української мов” має чи не найбільше пізнавальне і навчально-виховне значення. Адже саме цей ОК, вивчення якого ґрунтується на всебічному порівнянні та співвіднесенні мовних одиниць, засобів їх поєднання і функціонування в словосполученні або реченні англійської та української мов, беззаперечно переконує ЗО у тому, що українська мова за своїм лексичним багатством і різноманітністю засобів вираження стоїть врівень з усіма іншими розвиненими мовами світу. Співставляючи одиниці різних рівнів: звуки (фонеми), морфеми, лексеми, синтаксеми тощо в англійській і українській мовах, ЗО віднаходять як ізоморфні (спільні), так і аломорфні (відмінні) риси та явища. Типологічний аналіз мовних одиниць і явищ здійснюється у межах кожного мікрорівня за допомогою порівняльного, компонентного і трансформаційного методів.

2. Пререквізити. Предмет порівняльної типології будується на основі знань, отриманих ЗО з теоретичних курсів фонетики, граматики, лексикології, стилістики англійської мови з урахуванням фактичного матеріалу відповідних аспектів української, а принагідно й другої іноземної мови, що вивчається. Обов’язковою умовою є знання англійської мови на рівні вище середнього (Upper- Intermediate, або ж B2+ за іншою шкалою).

Оскільки мова є суспільним явищем, то порівняльна типологія двох мов як частина мовознавчої науки, належить до гуманітарних наук. Вона пов’язана з такими суспільними науками, як історія, соціологія, психологія, народознавство, етнографія, логіка, із природничими науками – фізіологією, анатомією, а також семіотикою, зокрема лінгвосеміотикою, що стоїть на межі точних і гуманітарних дисциплін. Отже, знання, уміння й навички, отримані при вивченні ОК “Порівняльна типологія англійської і української мов”, як розширяють загальний світогляд ЗО, так і допоможуть сформувати у них розуміння характеру

міжмовних граматичних зв'язків та відношень, а також здійснювати правильні лексичні й граматичні трансформації при перекладі текстів.

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою викладання ОК “Порівняльна типологія англійської і української мов” є систематизація знань здобувачів освіти, отриманих у ході вивчення теоретичної фонетики, лексикології, стилістики, морфології та синтаксису англійської мови; ознайомлення із сучасними тенденціями та напрямками розвитку зазначених аспектів. Особлива увага звертається на виявлення типологічних ознак порівнюваних фонетичних, лексико-стилістичних і граматичних явищ, розпізнання ізо- й аломорфних рис у зазначених системах обох мов та подальший розвиток навичок володіння будовою порівнюваних мов. Опанування ОК порівняльної типології англійської та української мов передбачає розуміння структури та функціонування мови, її міжрівневі та внутрішньосистемні зв'язки.

Основними **завданнями** вивчення освітнього компонента “Порівняльна типологія англійської і української мов” є:

- ✓ ознайомити здобувачів освіти з категоріальними апаратом та ввести в курс основних понять дисципліни;
- ✓ розширити знання здобувачів освіти про основні напрями досліджень в галузі фонологічних, лексикологічних та граматичних студій;
- ✓ сформувати у здобувачів освіти розуміння характеру міжмовних граматичних зв'язків та відношень;
- ✓ навчити здобувачів освіти розпізнавати ізоморфні та аломорфні риси у фонетичній, лексичній, граматичній системах англійської та української мов;
- ✓ розкрити основні лексичні й граматичні трансформації при здійсненні перекладу за відсутності еквівалентів у зіставляваних мовах.

4. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності:

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий, перекладознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних жанрів і стилів.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних жерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати та інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організувати процес навчання та самоосвіти.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються та вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми державної та іноземних літературних мов та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий, перекладознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

5. Структура освітнього компонента

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю
Змістовий модуль 1. Typology of phonetic, lexical, and stylistic systems of English and Ukrainian						
Тема 1. Contrastive typology, its aims and methods of investigation		2	2	6	1	ДС
Тема 2. Typology of the phonetic and phonological systems		2	2	6		ДС/Т
Тема 3. Contrastive Lexicology		2	2	6	1	ДС/Т

Тема 4. Morphological structure of the English and Ukrainian word		2	2	6	1	ДС/Т
Тема 5. Contrastive analysis of phraseological units		2	2	8		ДС/Т
Тема 6. Contrastive Stylistics		2	2	8	1	ДС
Разом за змістовим модулем 1	68	12	12	40	4	
Змістовий модуль 2. Typology of morphological and syntactic systems of English and Ukrainian						
Тема 7. Contrastive morphology of English and Ukrainian		2	2	6		ДС/Т
Тема 8. Typology of the parts of speech in English and Ukrainian		2	2	6	1	ДС/Т
Тема 9. Noun in the contrastive analysis		2	2	4	1	ДС/Т
Тема 10. Verb in the contrastive analysis		2	2	6	1	ДС/Т
Тема 11. Other notional parts of speech in the contrastive analysis		2	2	6	1	ДС/Т
Тема 12. Typology of the of English and Ukrainian word-groups and simple sentence		2	2	6	1	ДС/Т
Тема 13. Typology of the compound sentence		2	1	6		ДС/Т
Тема 14. Typology of the complex sentence		2	1	6	1	ДС/Т
Разом за змістовим модулем 2	82	16	14	46	6	
Види підсумкових робіт						Бал
Підсумковий письмовий тест						30
Всього годин	150	28	26	86	10	

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю
Змістовий модуль 1. Typology of phonetic and lexico-stylistic systems of English and Ukrainian						

Тема 1. Contrastive typology, its aims and methods of investigation		1		8	1	ДС
Тема 2. Typology of the phonetic and phonological systems			0,5	10	2	ДС/Т
Тема 3. Contrastive Lexicology		1	0,5	10	1	ДС/Т
Тема 4. Morphological structure of the English and Ukrainian word		1	0,5	10	1	ДС/Т
Тема 5. Contrastive analysis of phraseological units			0,5	10	1	ДС
Тема 6. Contrastive Stylistics		1		10	2	ДС
Разом за змістовим модулем 1	72	4	2	58	8	
Змістовий модуль 2. Typology of morphological and syntactic systems of English and Ukrainian						
Тема 7. Contrastive morphology of English and Ukrainian			0,5	10	1	ДС/Т
Тема 8. Typology of the parts of speech in English and Ukrainian. Noun		1	1	10	2	ДС
Тема 9. Verb in the contrastive analysis		1	0,5	10	1	ДС/Т
Тема 10. Other notional parts of speech in the contrastive analysis			0,5	10	2	ДС/Т
Тема 11. Typology of the of English and Ukrainian word-groups and simple sentence		1	0,5	10	2	ДС/Т
Тема 12. Typology of the composite sentence		1	1	10	2	ДС
Разом за змістовим модулем 2	78	4	4	60	10	
Види підсумкових робіт						Бал
Підсумковий письмовий тест						30
Всього годин	150	8	6	118	18	

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота ЗО спрямована на подальше формування лінгвістичної компетенції. Теми, що винесені на самостійну роботу, розглядаються на лекціях частково і включають такі:

- Typological classification of languages. Language families.
- Prosody in English and Ukrainian
- The contrastive analysis of idioms in English and Ukrainian
- Figures of speech in English and Ukrainian
- Contrastive analysis of the members of the sentence in English and Ukrainian
- Contrastive analysis of the subordinate clauses in English and Ukrainian

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань ЗО регулює [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів](#).

Відвідування занять є одним із способів накопичення балів: за кожну відвідану лекцію ЗО отримує один бал. Якщо ЗО пропускає лекцію, дібрати бали можна, законспектувавши пропущений матеріал. Важливою є участь ЗО в обговоренні питань на семінарських заняттях, а також у написанні поточних тестів, за що нараховуються бали. У разі відсутності ЗО на семінарі з поважної причини (що засвідчується медичною довідкою чи офіційним звільненням) можна здати пройдений матеріал, попередньо узгодивши час із викладачем.

Обов'язковим є дотримання правил академічної доброчесності. Під час написання проміжних і підсумкових тестів забороняється користуватися будь-якими підручними засобами (конспектами, смартфонами тощо)

V. Підсумковий контроль

Впродовж вивчення ОК здобувач освіти максимально може набрати **100 балів**.

Підсумковий контроль, який здійснюється провідним викладачем, має на меті перевірку рівня знань здобувача вищої освіти під час виконання підсумкового тесту та усної відповіді у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг. Семестровий залік виставляється, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру набрав **60 балів** і вище та погоджується з результатом, який він отримав за виконання робіт, передбачених силабусом.

На денній формі навчання

100 балів розподіляються таким чином:

14 балів – за відвідані лекції (у разі відсутності – короткий конспект пропущеної лекції);

26 балів – за активну участь в усному обговоренні питань на семінарах (по 2 бали за кожен семінар);

30 балів – за проміжні контрольні роботи (у формі тестів), всього **6** тестів по

5 балів кожен (у тесті 10 питань, кожне питання має вагу **0,5 бала**);

30 балів – за підсумковий письмовий тест (у тесті **30** питань, кожне питання має вагу **1 бал**).

На заочній формі навчання

100 балів розподіляються таким чином:

16 балів – за відвідані лекції (у разі відсутності – короткий конспект пропущеної лекції);

24 балів – за активну участь в усному обговоренні питань на семінарах;

30 балів – за проміжні контрольні роботи (у формі тестів), всього **3** по **10** балів кожен (у тесті **10** питань, кожне питання має вагу **1 бал**);

30 балів – за підсумковий письмовий тест (у тесті **30** питань, кожне питання має вагу **1 бал**).

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

**Критерії оцінювання знань здобувача освіти на семінарських заняттях
(денна форма навчання)**

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти
2	Здобувач вищої освіти має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Здобувач вищої освіти вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
1,5	Знання здобувач вищої освіти є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
1	Здобувач вищої освіти демонструє посередні знання основних положень навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Здобувач вищої освіти здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
0,5	Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.
0	Здобувач вищої освіти може розрізняти об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.

**Критерії оцінювання знань здобувача освіти на семінарських заняттях
(заочна форма навчання)**

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти
8-7	Здобувач вищої освіти має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Здобувач вищої освіти вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
6-5	Знання здобувач вищої освіти є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
4-3	Здобувач вищої освіти демонструє посередні знання основних положень навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Здобувач вищої освіти здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
2-1	Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.
0	Здобувач вищої освіти може розрізняти об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Посібник для перекладацьких відділень вузів. Вінниця : Нова книга, 2003. 160 с.
2. Деменчук О. В. Порівняльна лексикологія української та англійської мов. Рівне: “Перспектива”, 2005. 165 с.
3. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Вінниця: Нова книга, 2005. 224 с.
4. Левицький А. Е. Завдання з порівняльної граматики англійської та української мов: навч. посібник. К. : Освіта України, 2011. 246 с.
5. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2003. 459 с.
6. Мирончук Т. А. Збірник вправ з порівняльної граматики англійської та української мов. Навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. К. : МАУП, 2005. 128 с.
7. Мірончук Т. А. Збірник вправ з порівняльної граматики англійської та української мов. К. : МАУП, 2005. 128 с.
8. Мірончук Т. А., Одарчук Н. А., Рогатюк А. Є. Практикум перекладу. Луцьк : ВІЕМ, 2012. 40 с.
9. Одарчук Н. А., Єфремова Н. В. Навчально-методичний комплекс з теоретичного курсу «Порівняльна типологія». Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 56 с.
10. Хомицька І. Контрастивна стилістика англійської та української мов: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 292 с.
11. Karamysheva I. D. Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages : textbook. Vinnytsia : Nova Knyha Publishers, 2017. 336 p.
12. Kukharensky V. A. A book of Practice in Stylistics. Vinnytsia : “Nova Knyha”, 2003. 160 p.

Додаткова література

1. Багмут А. Й. Семантика й інтонація в українській мові. К., 1991. 78 с.
2. Бахов І. С., Мірончук Т. А. Stylistic Semantics in Interpretation. К. : ДП Видавничий дім “Персонал”, 2012. 152 с.
3. Брицин М. Я., Жовтобрюх М.А., Майборода А.В. Порівняльна граматика української та російської мов. К., 1978. 270 с.
4. Бровченко Т. О. Основи контрастивного аналізу мов. // Порівняльні дослідження з граматики англійської, української, російської мов. К., 1981.
5. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. К. : Наукова думка, 1992. 224 с.
6. Горпинич В. О. Морфологія української мови : підруч. для студ. вищих навч. закладів. К. : Академія, 2004. 336 с.

7. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова. К. : "Вища Школа", 1997. 492 с.
8. Єфімов Л. П. Стилїстика англійської мови. Вінниця : Нова книга, 2004. 239 с.
9. Жлуктенко Ю. О. Порівняльна граматика української та англійської мов. К., 1960.
10. Залужна О. О. Лексико-стилістичні та структурно-синтаксичні особливості привативних дієслів в англійській та українській мовах.: монографія (Типологічні, зіставні, діахронічні дослідження). ДонНУ імені Василя Стуса. Вінниця: ТОВ «НіланЛТД», 2019. 314 с.
11. Загнітко А. П. Основи українського теоретичного синтаксису. Частина 1. Горлівка : ГДПШМ, 2004. 288 с.
12. Загнітко А. П. Система і структура морфологічних категорій сучасної української мови (проблеми теорії) : навч. посібник. К. : ІСДО, 1993. 343 с.
13. Івченко А. О. Українська народна фразеологія: ономастика, ареали, етимологія. Х., 1999. 160 с.
14. Одарчук Н. А., Мірончук Т. А. Аглютинативність і полісинтетизм інуктитуту, мови канадських інуїтів // Україна Канада: сучасні наукові студії: кол. моногр. Кн. 2. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. С. 16-24.
15. Одарчук Н. А., Мірончук Т. А. Світоглядні чинники формування інуктитуту та сучасні виклики мові канадських інуїтів // КАНАДОЗНАВСТВО: суспільство, культура, мова: кол. моногр. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. С. 45–58.
16. Одарчук Н. А. Навчальний і виховний потенціал теоретичного курсу «Порівняльна типологія англійської і української мов» // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія. Вип. 30, 2020. С. 33–41.
17. Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. К. : “Вища школа”, 2003. 430 с.
18. Сучасна українська літературна мова / за ред. А.П. Грищенка. К.: “Вища школа”, 2002. 567с.
19. Швачко Т. Т., Терентьев П.В., Швачко С. А. Введение в сравнительную типологию английского, русского и украинского языков. К., 1977. 47 с.
20. Collins Cobuild: English Grammar. Harper Collins Publishers, 1994.
21. Thomson A. J., Martinet A. V. A Practical English Grammar. Oxford University Press, 1986.